

KONTROLLIARUANNE

nr OSIV-2-6/06/52
10.07.2006

Veeteede Ameti raamatupidamise korraldus ja
tehingute seaduslikkus 2005. aastal

Tallinn
2006

Kokkuvõte

Riigikontroll auditeeris koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi osakonnaga Veeteede Ameti majandustegevust 2005. aastal eesmärgiga anda hinnang Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldusele, olulisemate majandustehingute seaduslikkusele ning siseaudiitori tegevusele. Veeteede Ameti auditeerimine oli vajalik Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korralduse ja tehingute seaduslikkuse kontrollimiseks ning see on osa riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks tehtavast tööst.

Olulisemad tähelepanekud ja järeldused

Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldus oli olulises osas kooskõlas raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja ja hea raamatupidamistava nõuetega. Arvestus ja aruandlus olid heal tasemel. Veeteede Ameti majandustehingud olid olulises osas kooskõlas neid reguleerivate õigusaktidega.

Tulud olid arvestusregistrites näidatud kõikehõlmavalt. Mitmel juhul oli agentidele ja reederitele esitatud arvetes määratud seaduses sätestatust pikemad tasumistähtajad. Puudusi leidis agendilepingute vormistamises: osa lepingutest polnud kirjalikult sõlmitud, osas lepingutest polnud lepingutingimused täpselt kooskõlas meresõiduohutuse seadusest tulenevate nõuetega.

Kulude tegemisel oli jäänud kogueelarve piiresse, kuid eelarve kirjetes esines kooskõlastamata eelarve muudatusi investeeringu ja kulutuste kirjete vahel. Puudusi esines kulude erisoodustusena arvestamisel. Hangete korraldamisel oli üldjuhul järgitud riigihangete seadusest tulenevaid nõudeid. Tööde ja teenuste tellimisel polnud alati kirjalikke lepinguid sõlmitud. Palkade määramisel oli lähtutud õigusaktidest ja palga oli makstud selleks eelarves ette nähtud rahast.

Puudusi tuvastati tehingutes põhivaraga. Oli koostatud mittevajaliku kinnisvara loetelu, mille kohaselt oli asutuse bilansis 21 mittevajalikku kinnisvaraobjekti jääkväärtusega 2 653 196 krooni. Samas puudus tegevuskava selle vara edasiseks kasutamiseks või realiseerimiseks. Ametile kuuluvad elamud on peaaegu täielikult amortiseerunud; elamutes olevad korterid olid antud neis elavate isikute kasutusse tasuta, kuid see on vastuolus riigivaraseadusega.

Veeteede Amet aktsepteeris enamikku audiitorite märkustest, osa vigu parandati juba auditi ajal.

Olulisemad ettepanekud

Majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Rakendada meetmed Veeteede Ametile mittevajalike elamute ja eluruumide võõrandamiseks.

Veeteede Ameti peadirektorile

- Teha Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ettepanekud ametile mittevajaliku kinnisvara võõrandamiseks.
- Nõuda äriühingutelt tuletorni- ja navigatsioonitasu maksmist meresõiduohutuse seaduses sätestatud tähtaegadeks.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister teatas, et Veeteede Ametile on tehtud ülesandeks esitada ministeeriumile 2006. aasta detsembriks ettepanekud ameti valduses oleva mittevajaliku põhivara edasiseks kasutamiseks või realiseerimiseks.

Veeteede Ameti peadirektor nõustus enamiku Riigikontrolli aruandes toodud hinnangutega ja esitas täiendavad selgitused. Soetatud vara arvestamise kohta antud selgitused viitavad vajadusele planeerida ameti kulutusi täpsemalt. Tuletorni- ja navigatsioonitasu tasumise tähtaegade kohta antud selgitusega Riigikontroll ei nõustu, kuna käibemaksuseadus ja meresõiduohutuse seadus oma koostoimes sätestavad selgelt tähtaja, mille jooksul need maksed tuleb teha.

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
Ülevaade auditeeritud asutusest.....	5
Auditi korraldus	6
1. RAAMATUPIDAMISARVESTUS JA SISEKONTROLLISÜSTEEM	7
1.1. Riigieelarve seaduse nõuete eiramine.....	7
1.2. Põhivara arvestus.....	7
1.3. Kulude arvestus.....	8
1.4. Tulude arvestus	9
2. MAJANDUSTEHINGUTE SEADUSLIKKUS.....	10
2.1. Eluruumide tasuta kasutusse andmine	10
3. SISEAUDITI KORRALDUS	11
LISA	12
MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTRI JA VEETEEDDE AMETI PEA- DIREKTORI VASTUSED	13

Sissejuhatus

Auditi eesmärk: anda hinnang Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldusele, olulisemate majandustehingute seaduslikkusele ning siseaudiitori tegevusele.

Auditeeritud asutus: Veeteede Amet.

Auditeeritud periood: 01.01.2005–31.12.2005.

Auditirühma liikmed: Riigikontrolli auditijuht Inga Häkkinen, audiitor Terje Keerberg ja noorem-audiitor Marlen Pärmann; Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi osakonna juhataja Meeli Õismaa ning siseaudiitorid Kersti Kaseniit ja Aade Saade.

Ülevaade auditeeritud asutusest

Veeteede Amet (edaspidi amet) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mille ülesandeks on riikliku sunni kohaldamine ohutu ja turvalise laevaliikluse tagamiseks Eesti Vabariigi territoriaal- ja sisemerel ning laevatatavatel siseveekogudel.

Ametit juhib peadirektor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist minister kantsleri ettepanekul. Auditeeritud perioodil oli ameti peadirektoriks Andrus Maide.

Ameti põhiülesanded põhikirja järgi on järgmised:

- riikliku järelevalve teostamine ameti tegevusvaldkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle ja vajaduse korral riikliku sunni kohaldamine;
- tingimuste loomine ohutu ja turvalise laevaliikluse tagamiseks;
- üldkasutatavate veeteede korrashoiu tagamine;
- osalemine oma tegevusvaldkonda puudutavate õigusaktide väljatöötamisel ning ettepanekute tegemine nende muutmiseks ja täiendamiseks, sh eestikeelse terminoloogia täiustamine;
- osalemine oma tegevusvaldkonnaga seotud poliitika, strateegiate ja arengukavade väljatöötamisel; oma tegevusvaldkonnaga seotud projektide ettevalmistamine ja elluviimine, sh osalemine rahvusvaheliste projektide ettevalmistamisel ja korraldamisel.

Olulised finantsnäitajad

Ameti bilansis oli 2005. aasta lõpus vara 499 291 350 krooni väärtuses, sellest materiaalsed põhivara 432 655 620 krooni väärtuses. 2005. aasta tegevuskulud olid 199 506 645 krooni (sellest tööjõukulud 67 110 745 krooni), tegevustulud 151 541 849 krooni.

Olulisemad auditid 2004.–2005. aastal

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi osakond hindas 2004. aastal ameti majandustegevust ja sellest saadud tulu arvestamist.

2004. a septembris akrediteeris Rahandusministeerium, tuginedes ministeeriumi finantskontrolli osakonna auditi hinnangutele, ameti EL Regionaalarengufondi (ERDF) rakendusüksuseks. 2005. a aprillis akrediteeriti amet Ühtekuuluvusfondi rakendusüksuseks.

Riigikontroll auditeeris 2005. a teisel poolel Veeteede Ameti tegevust tuletorni- ja navigatsioonitasu kogumisel perioodil 01.05.2004–01.05.2005 ning hangete korraldamisel 2004. aastal. Auditi tulemusel selgus, et tuletorni- ja navigatsioonitasusid jäi auditeeritud perioodil kogumata hinnanguliselt 1,4 protsendilt laevadelt. Seaduse valesi tõlgendamise tõttu oli tuletornitasusid hinnanguliselt kogutud

rohkem 1,9 miljonit krooni, mitmel juhul oli tasusid nõutud ettenähtust väiksemas ulatuses. Samuti esines puudusi hangete korraldamisel.

2005. aastal hindas Riigikontroll ametis auditi “Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal” raames ka põhivara arvestuse korraldust.

Auditi korraldus

Audit korraldati Riigikontrolli ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi osakonna koostöona.

Audit tugines peamiselt algdokumentatsiooni kontrollile, analüütilistele protseduuridele ning asjaomaste isikute kirjalikele ja suulistele selgitustele. Hinnangu andmisel ameti majandustehingute seaduslikkusele lähtusid audiitorid auditeeritu suhtes kehtivatest olulisemates seadustes sätestatud nõuetest (vt lisa).

Auditi põhiküsimused olid järgmised:

- Kas arvestus vastab raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja ja hea raamatupidamistava nõuetele?
- Kas raamatupidamisarvestuses näidatud varad, nii käibe- kui ka põhivarad, eksisteerivad tegelikult ning kas varad on vajalikud asutuse põhitegevuseks ja eesmärkide saavutamiseks? Kas varadega tehtud tehingud on seaduslikud?
- Kas kulud on tehtud kinnitatud eelarve piires? Kas tehtud kulutused on seotud asutuse tegevusega ja on põhjendatud?
- Kas kõik majandustehingud on dokumenteeritud? Kas arvestusregistrites on näidatud kõikehõlmavalt teenuste osutamisest ja muudest allikatest saadaolevad tulud?
- Kas palkade määramisel on lähtutud õigusaktidest ja palka makstud õigete eelarvevahendite arvelt?
- Kas ja kuidas on korraldatud riigihanked kaupade ja teenuste ostmisel? Kas hankelepingud on sõlmitud, lähtudes riigihanke tingimustest? Kas riigihanke korras ostetud kaubad, tööd ja teenused vastavad sõlmitud hankelepingutes sätestatud tingimustele?

Audit sooritati kooskõlas INTOSAI¹ auditistandarditega.

¹ *International Organisation of Supreme Audit Institutions* – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

1. Raamatupidamisarvestus ja sisekontrollisüsteem

Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldus oli olulises osas kooskõlas raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja ja hea raamatupidamistava nõuetega. Ameti majandustehtingud olid olulises osas kajastatud kooskõlas nende tehingute kohta käivate olulisemate õigusaktidega.

1.1. Riigieelarve seaduse nõuete eiramine

Riigieelarve seaduse järgi on riigieelarves määratud kulude otstarvet võimalik muuta vaid riigieelarve muutmise teel.² Amet polnud seda reeglit alati järginud.

Näiteks oli riigieelarvest põhivara soetuseks eraldatud rahast tasutud arveid, mis raamatupidamises kajastati majanduskuluna, summas 1 776 985 krooni. Samas oli majandamiskuludeks eraldatud rahast soetatud 615 340 krooni väärtuses põhivara. Immateriaalse põhivara soetuseks eraldatud rahast oli Cybernetica ASile tasutud GPRS sidekontrolleri eest 702 000 krooni, kuid raamatupidamises oli see kajastatud materiaalse põhivara soetusena.

Audiitorite hinnangul ei olnud kulude tegemisel järgitud 2005. a riigieelarve seadusega lubatud kulude jaotust ning väljamaksed summas 3 094 326 krooni ei olnud kooskõlas eelarves nimetatud otstarbega.

Ettepanek Veeteede Ameti peadirektorile

- Tagada eelarve kava koostamise ajal kulude iseloomu õige hindamine. Kui eelarveaasta jooksul ilmneb, et otstarbekas on teha kulutusi esialgu kavandatud erinevalt, taotleda eelarve muutmist.

1.2. Põhivara arvestus

Veeteede Ameti valduses oli materiaalsel põhivara 433 miljoni krooni väärtuses, mis moodustas ameti 2005. a bilansi mahust 86%. Peamise osa sellest, 261 miljonit krooni moodustasid hooned ja rajatised.

Põhivara ümberhindlus

Riigiasutused pidid 2005. a lõpuks oma põhivara ümber hindama õiglasele väärtusele.³ Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused pidid esitama Rahandusministeeriumile oma 2005. a saldoandmikud hiljemalt 2006. a 15. märtsiks.⁴

Veeteede Ameti põhivara nimekirjas oli 442 ümberhindamisele kuulunud põhivaraobjekti, neist 84 nullkroonise soetusmaksumusega. Majandus- ja kommunikatsiooniminister kinnitas ameti põhivara ümberhindluse eksperdid oma käskkirjaga alles 07.02.2006. a, mistõttu amet alustas vara ümberhindamist alles 2006. a märtsis, s.o ajal, kui saldoandmikud kalendriaasta andmetega oleksid pidanud olema juba Rahandusministeeriumile esitatud. Ekspertidelt saabusid ümberhindluste tulemused Veeteede Ametile 02.05.2006. a, misjärel korregeeriti 2005. aasta saldoandmikke.

Audiitorid on seisukohal, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei rakendanud piisavalt omapoolseid meetmeid ameti põhivara õigeaegseks ümberhindamiseks.

² Riigieelarve seadus, § 25 lg 2

³ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 54 lg 5

⁴ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 9 lg 3

Mittevajalik põhivara

Riigivaraseaduse kohaselt kasutatakse riigivara avalikuks otstarbeks, riigivõimu teostamiseks või tulu saamiseks.⁵

Veeteede Ametis oli põhivarana arvel vara, mida amet ei kasutanud eelnimetatud otstarbel. Enamiku sellest moodustasid hooned, rajatised ja seadmed, mis Vene Föderatsiooni relvajõud olid 1994. aastal Veeteede Ametile üle andnud. Ameti selgitusel on mittevajalikust riigivarast vabanemine olnud nende eesmärgiks selle üleandmisest saadik, kuid seda protsessi pole veel suudetud lõpetada.

Veeteede Ameti poolt 01.01.2006. a koostatud mittevajaliku kinnisvara loetelu kohaselt oli nende bilansis veel 21 mittevajalikku kinnisvaraobjekti, mille jääkväärtus oli kokku 2 653 196 krooni.

Oma olemusel põhivaraks mitteoleva vara kajastamine asutuse bilansis ei anna vara tegelikust olemist õiget ettekujutust.⁶ Ametil puudus mittevajaliku kinnisvara edasise kasutamise või realiseerimise tegevuskava, mis fikseeriks konkreetsed toimingud koos tähtaegade ja rahastamise allikatega.

Puudused andmete esitamisel riigivara registrile

Vabariigi Valitsuse kehtestatud korra kohaselt peab riigivara registrisse andmed esitama viie tööpäeva jooksul pärast vara soetamist või andmete muutumist.⁷ Amet polnud seda nõuet alati järginud ja riigivara registri andmed erinesid kohati Veeteede Ameti raamatupidamisandmetest.

Näiteks oli majandus- ja kommunikatsiooniministri 08.08.2005. a käskkirja alusel maha kantud hoone riigivara registris arvel veel 31.03.2006. a. Registrisse ei olnud kantud 24.10.2005. a sõlmitud kahte rendilepingut. Ka oli registris arvel 31.12.2004. a lõppenud kasutusleping. Ameti selgituste kohaselt oli leping pikenenud automaatselt ning seetõttu kehtiv, kuid registriandmed seda ei kajastanud.

Auditi ajal asus amet registri andmeid korrastama.

Ettepanekud Veeteede Ameti peadirektorile

- Teha Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ettepanekud ametile mittevajaliku vara võõrandamiseks.
- Esitada andmed riigivara registrile õigusaktides sätestatud korra kohaselt.

1.3. Kulude arvestus

Tehtud kulutused olid seotud asutuse tegevusega ja põhjendatud. Veeteede Ameti majandamis- ja personalikulude arvestuses olulisi vigu ei tuvastatud. Palkade määramisel oli lähtutud õigusaktidest ja palka oli makstud selleks eelarves ette nähtud raha arvelt.

Vigu oli tehtud kulutuste erisoodustusena käsitlemisel ja tasumisel, vead parandati auditi ajal.

Kirjalike hankelepingute sõlmimata jätmine

2005. a jooksul oli mitmel korral ostetud ehitiste ja seadmete remonditeenuseid, sõlmimata selleks eelnevalt kirjalikke lepinguid. Näiteks oli jäämurdja Tarmo generaatori remontija valikuks korraldati lihtmenetlusega riigihange. Remonditööde maksumus oli 276 120 krooni, kuid hankelepingut ei

⁵ Riigivaraseadus, § 13 lg 1

⁶ Raamatupidamise Toimkonna juhend 5, p 8

⁷ Riigivaraseadus, § 3; Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 284 "Riigivara registrisse andmete esitamise, kannete muutmise või kustutamise, andmete väljastamise ja riigivara registrist väljaarvamise ajutine kord", p 5 ja 6

sõlmitud. Riigihangete seaduse kohaselt tuleb hankeleping riigihankemenetluse tulemusel valitud pakkuja ja ostja vahel sõlmida kirjalikult.⁸

Ameti kinnituse kohaselt jäävad hankelepingud kirjalikult sõlmimata vaid erandjuhtudel, ning neil juhtudel kooskõlastatakse ja kinnitatakse kirjalikult hinnapakumised.

Audiitorid peavad vajalikuks vormistada teenuste ja tööde hankelepingud alati kirjalikult, see vähendab lepingu täitmise käigus eelnevalt kokkulepitu erineva tõlgendamise ja sellest tulenevate konfliktide tekke ohtu.

Ettepanek Veeteede Ameti peadirektorile

- Sõlmida kirjalikud lepingud teenuste ja kaupade ostmisel, et kaitsta ameti kui tellija huve.

1.4. Tulude arvestus

Tulud olid arvestusregistrites näidatud kõikehõlmavalt. Teenuste osutamisest ja muudest allikatest saadaolevate tulude arvestusregistrites kajastamata jäämist ei tuvastatud.

Seaduses sätestatud hilisemate maksetähtaegade määramine

Meresõiduohutuse seadusega on sätestatud tuletorni- ja navigatsioonitasude maksmise tähtajad. Auditi käigus selgus, et amet ei olnud neist alati kinni pidanud ning oli väljastanud arveid ka seaduses nõutust hilisema maksetähtajaga.

Näiteks oli valimisse kuulunud firmadele (ESTMA OÜ, AS Tallink Grupp, Ecerö Line AB OÜ ja Hansatee Cargo) 2005. a juulis-novembris esitatud arvetele 15 juhul märgitud seaduses nõutust 2–13 tööpäeva hilisem maksetähtaeg; nende arvete alusel tasuti nõutavast hiljem kokku 11 451 570 krooni, mis moodustab 8 protsenti ameti poolt 2005. aastal kogutud tuletorni- ja navigatsioonitasudest.

Lepingud ameti trükiste müüjatega

Veeteede Ameti koostatud trükiste edasimüügiga tegelevad agendilepingute alusel eraõiguslikud juriidilised isikud. 2005. aastal tegid nad seda ametiga kirjalikku lepingut omamata.

Trükiste müümiseaga agendifirma kaudu selleks eelnevalt lepingut sõlmimata kaasneb risk, et agendifirma ei täida müügiga seotud tingimusi ja korda (toodete üleandmine-vastuvõtmise tähtajad, aruandlus, maksetingimused jm). See võib ametile trükiste tellijate ees kaasa tuua rahalisi kohustusi, mille kandmisega agent kirjaliku lepingu puudumisel võib mitte nõustuda. Ka võib see põhjustada ametile raskusi trükiste müügiga kaasneva arvestuse ja aruandluse pidamisel. Nende riskide maandamiseks oleks otstarbekas reguleerida suhted agendiga kirjalikult.

Ettepanekud Veeteede Ameti peadirektorile

- Sõlmida trükiste müümiseks agendifirmade kaudu kirjalikud lepingud, milles kajastada Veeteede Ameti ning trükiste edasimüüjate õigused, kohustused ja vastutus.
- Nõuda tuletorni- ja navigatsioonitasu maksmist meresõiduohutuse seaduses sätestatud tähtaegadeks.

⁸ Riigihangete seadus, § 7 lg 1

2. Majandustehingute seaduslikkus

Veeteede Amet oli hangete korraldamisel üldjuhul järginud riigihangete seaduses sätestatud nõudeid. Auditeerimisel ei tuvastatud hankelepingute sõlmimist hankekonkurssidel fikseerituist erinevatel tingimustel, hangitu erinevust kokkulepitust ja lepingutes ettenähtust suuremaid makseid. Samas aga tuvastati puudusi tehingutes ameti põhivaraga.

2.1. Eluruumide tasuta kasutusse andmine

2005. a lõpus kuulus ametile kokku 13 elamut (kokku soetusmaksumusega 898 481 krooni, jääkmaksumusega 761 883 krooni), millest üks lammutati ja kanti bilansist välja 10.01.2006. a ning üks on antud MTÜ-le Keri Selts tasuta kasutusse.

Ülejäänud 11 elamuga seoses selgus järgmist:

- elamutes olevast 24 korterist on 13 tühjad, 9-s elatakse;
- ühegi eluruumi kasutajaga ei ole amet sõlminud ruumide kasutamise lepingut;
- kõiki asustatud eluruumide on amet lubanud kasutada tasuta, kuigi riigivaraseaduse kohaselt ei ole see lubatud. Viies korteris elavad ameti töötajad. Kuigi tulumaksuseaduse kohaselt tuleb oma töötajate eluasemekulude täielikku või osalist katmist käsitleda erisoodustusena⁹, pole amet seda teinud.

Elamud on peaaegu täielikult amortiseerunud. Amet ei ole elamuid korrastanud, renoveerinud ega selleks riigieelarvest raha taotlenud. Amet põhjendas eluruumide tasuta kasutada andmist sooviga tagada seeläbi elamute säilimine.

Audiitorid veendusid Tallinna alumise ja ülemise tuletorni elamute välisel vaatlusel, et amet ja eluruumide kasutajad pole suutnud elamuid korras hoida ning hooned on väga halvas seisukorras. Ametil puudub usaldusväärne ülevaade temale kuuluvate elamute tegelikust kasutamisest.

Audiitorite hinnangu kohaselt pole Veeteede Amet järginud riigivaraseaduse nõuet majandada tema valduses olevat riigivara heaperemehelikult ning hoolitseda igati selle säilimise ja väärtuse võimaliku kasvu eest.¹⁰

Ettepanekud

Majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Rakendada meetmed Veeteede Ametile mittevajalike elamute ja eluruumide võõrandamiseks.

Veeteede Ameti peadirektorile

- Koostada tegevuskava ametile kuuluvate elamute korrastamiseks, edasiseks kasutamiseks või võõrandamiseks. Kava peaks sisaldama ka abinõusid, mis on vajalikud, et vältida võõrandatava vara seisundi edasist halvenemist – konkreetsete toimingute tähtaegasid ja nende elluviimiseks vajalikke organisatsioonilisi meetmeid. Samuti tuleks kavas fikseerida selle rakendamiseks vajalikud eeldatavad kulutused ja nende katteallikad.
- Tagada kontroll ametile kuuluvate elamute kasutamise üle. Kui amet peab otstarbekaks säilitada osa elamuid ameti töötajatele ametikorteritena, siis teha selleks vajalikud toimingud ja sõlmida vastavad lepingud.

⁹ Riigivaraseadus, § 48 lg 4 p 1

¹⁰ Riigivaraseadus, § 7 lg 2

3. Siseauditi korraldus

Veeteede Ameti teenistuses on siseaudiitor, kes töötab juhtkonna koosseisus ja allub vahetult ameti peadirektorile.

Siseaudiitori tegevus oli üldjoontes kooskõlas tema tegevust reguleerivate seaduste, määruste ja siseauditi hea tavaga. Auditiplaanid olid koostatud, lähtudes riskihinnangutest. Auditite lõpparuanded vastasid oma ülesehituselt Rahandusministeeriumi kehtestatud nõuetele. Siseaudiitori tegevus vastas peadirektori ootustele. Audiitorid leidsid, et võivad oma töös edaspidi tugineda Veeteede Ameti siseaudiitori tööle.

/allkirjastatud digitaalselt/

Olav Lüüs
IV auditiesakonna peakontrolör

Lisa

Veeteede Ameti raamatupidamise korraldust ja tehingute seaduslikkust auditeerides tuginesid audiitorid järgmiste õigusaktide sätetele:

Riigieelarve seadus, § 8, 23–30

2005. aasta riigieelarve seadus, § 1–3

Riigi 2005. aasta lisaelarve seadus, § 2

Raamatupidamise seadus, § 1–12

Riigivaraseadus, § 3, 7, 9–11, 13, 18–20

Riigihangete seadus, § 2–4, 7, 12

Riigilõivuseadus, § 7, 114–118

Avaliku teenistuse seadus, § 10, 37–46, 53

Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus

Puhkuseseadus, § 8–9, 15, 23–26

Maksukorralduse seadus, § 85–89, 105, 108

Tulumaksuseadus, § 4, 13, 23, 40, 41, 48

Sotsiaalmaksuseadus, § 2, 7–9

Käibemaksuseadus, § 4–7, 12

Töötuskindlustuse seadus, § 3, 4, 40, 41

Kogumispensionide seadus, § 6–9

Meresõiduohutuse seadus, § 50¹–50¹¹

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 285 “Riigivara kasutusse andmise kord”

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 283 “Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord”

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 286 “Riigivara võõrandamise kord”

Vabariigi Valitsuse 24.12.2004. a määrus nr 371 “Riigiteenistujate töötasustamine 2005. aastal”

Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278 “Puhkusetasu arvutamise kord”

Vabariigi Valitsuse 15.08.2001. a määrus nr 275 “Keskmise palga arvutamise kord”

Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. a määrus nr 108 “Teenistuslähete kulude hüvitamise ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord”

Vabariigi Valitsuse 20.12.2002. a määrus nr 426 “Isikliku sõiduauto teenistus-, töö- ja ametisõitudeks kasutamise kulude hüvitise maksmise tingimused ja hüvitise piirmäärad”

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 284 “Riigivara registrisse andmete esitamise, kannete muutmise või kustutamise, andmete väljastamise ja riigivara registrist väljaarvamise ajutine kord”

Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105 “Riigi raamatupidamise üldeeskiri”

Majandus- ja kommunikatsiooniministri ja
Veeteede Ameti peadirektori vastused

Olav Lüüs
Riigikontroll
Narva mnt 11 A
15013 TALLINN

Teie 26.05.2006 nr OSIV-2-7.1/1018

Meie nr 1:13-4/5973

Vastus “Veeteede Ameti raamatupidamise korraldus
ja tehingute seaduslikkus 2005.aastal” auditile.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium nõustub Riigikontrolli ettepanekutega ja tänab sisuka aruande eest.

Nõustume Teie poolt punktis 1.2 ja 2.1 tõstatatud probleemiga koostada Veeteede Ameti valduses oleva kinnisvara edasiseks valitsemiseks konkreetne kava. Veeteede Ametile on tehtud ülesandeks esitada ministeeriumile 01.detsembriks 2006.a nende valduses oleva mittevajaliku põhivara edasiseks kasutamiseks või realiseerimiseks.

Lugupidamisega

Edgar Savisaar
Minister

Helma Bucht
6256335

VEETEDE AMET

ESTONIAN MARITIME ADMINISTRATION

Hr Olav Lüüs
Peakontrolör
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie: 24.05.2006 nr OSIV-2-5/06/32

Meie: 12.06.2006 nr 3-3-87/1567

Kontrollaruande eelnõu

Austatud härra Lüüs

Saadame Teile Veeteede Ameti arvamuse kontrollaruande “Veeteede Ameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2005.aastal” eelnõus esitatud seisukohtade ja ettepanekute kohta.

Veeteede Amet suhtub tõsiselt läbiviidud auditi käigus tehtud asjakohastesse järeldustesse ja märkustesse ning võtab need aluseks edasisel töökorralduse ja kontrollisüsteemi tõhustamisel.

Veeteede Amet peab vajalikuks täpsustada ja selgitada mõningaid kontrollaruande eelnõus esitatud väiteid vastavalt aruande alapunktidele.

1. Riigieelarve seaduse nõuete eiramine (aruande punkt 1.1)

Kontrollaruandes välja toodud summade osas on tegemist põhiliselt selliste lepinguliste töödega, mis oma iseloomult on investeringud - nagu hoonete ja rajatiste renoveerimine või ehitamine. Samas iga konkreetne lepinguline töö võib sisaldada selliseid kulusid, mille majanduslik sisu ei vasta põhivara mõistele (RTJ5 5 punkt 40) ja ei kuulu kapitaliseerimisele (näiteks kulud aia lammutamisele, mis eelnevad uue ehitamisele). Seega raamatupidamisarvestuses kajastatakse põhivarana lepinguliste tööde hulgast ainult põhivara mõistele vastavaid kulusi. Sellega seoses tekivad erinevused eelarve klassifikaatori ja raamatupidamisarvestuses kajastamise vahel, kuna kogu lepinguline töö on eelarves planeeritud põhivara soetusena.

Kontrollaruandes viidatud Cybernetica AS-ile tasutud DGPS sidekontrolleri lepingu puhul on tegemist varaga, mida võib mitmeti kajastada, nii immateriaalse kui materiaalse põhivarana (RTJ 5 punkt 10).

Tegemist on sidekontrolleri väljatöötamise ja prototüübi valmistamise lepinguga. Hinnangute andmisel vara liigi suhtes on raamatupidamine lähtunud arusaadavuse

printsibiibist ning kajastanud projekteeritavat ja valmistatavat kontrolleri prototüüpi mitte kui arendustööd vaid materiaalsel põhivara objekti, mille soetusmaksumuse hulka arvatakse projekteerimise kulud (RTJ 5 punkt 14).

Eelarve planeerimise protsessis on hinnatud antud lepingut immateriaalse vara soetamisena.

Seega erinevate hinnangute andmine on toonud kaasa erinevused eelarve kulude planeerimisel ja kulude tegelikul majanduslikul sisul kui on jõutud konkreetsete lepingute sõlmimiseni.

Veeteede Amet nõustub aruandes toodud ettepanekuga eelarve koostamise ja täitmise protsessis õiglaselt hinnata kulude majanduslikku iseloomu.

2. Mittevajalik põhivara ja eluruumid (aruande punkt 1.2 ; 2.1)

Mittevajalikust riigivarast vabanemine on olnud Veeteede Ameti eesmärgiks selle üleandmisest alates, mis toimus Vene Föderatsiooni relvajõudude poolt 1994.aastal.

Privatiseerimine on lõpetatud (Suurupi ülemise ja alumise tuletorni elamud, Narva tuletorni 2-krt elamu, Ramsi elamu, Kübassaare tuletorni 2-krt elamu, Abruka tuletorni elamu, Viirelaiu tuletorni elamu).

Elamud, kus osa kortereid oli asustamata on antud üle kohalikele omavalitsustele (Sõrve tuletorni 8-krt elamu Torgu vallavalitsusele, Vilsandi tuletorni 2-krt elamu Kihelkonna vallavalitsusele).

Piirivalveametile on üle antud riigivõimu teostamiseks Ruhnu ja Osmussaare tuletornilinnaku vara.

Mittevajalikku riigivara on üle antud kohalikele omavalitsustele: Loksa vallavalitsusele on üle antud Mohni tuletornilinnaku vara (6 ühikut), Harku vallavalitsusele Suurupi sidelinnaku vara (18 ühikut), Paldiski linnale Pakri tuletornilinnaku vara (8 ühikut), Kõrgessaare vallavalitsusele Ristna tuletornilinnakust kinnistu koos 2-krt elamuga, Torgu vallavalitsusele Sõrve tuletornilinnakust kinnistu koos tehnohoonega. Viimsi ülemise tuletornilinnaku amortiseerunud vara (elamu koos kõrvalhoonetega) on lammutatud jne.

Kõige probleemsem on Tallinna linn, ehk Tallinna liitsihi ülemise ja alumise tuletornilinnaku elamud. Hooned asuvad Veeteede Ametile väga oluliste tuletornidega samal kinnistul, nende võõrandamiseks tuleb algtada detailplaneering kinnistute jaotamiseks või nende heakorrastamiseks.

Valge tn 3 kinnistu heakorrastamiseks ja amortiseerunud hoonete lammutamiseks algtasime detailplaneeringu, ettevalmistustööd algtasid 2005 aasta algul, detailplaneering algtati Tallinna Linnavalitsuse korraldusega nr 355-k alles 22.veebruari 2006.a.

Detailplaneeringu kinnitamiseni loodame jõuda selle aasta lõpuks.

Detailplaneeringu menetlemise käigus tuvastati, et tuletornilinnakus asuvad elamud ja hooned tuleb renoveerida esialgsel kujul ja mahus, säilitades ansambli sellel aastal 200-ndat juubelit tähistava Tallinna liitsihi alumise tuletorniga.

Detailplaneering on momendil kooskõlastusringil ametkondades, peale detailplaneeringu kinnitamist saab tellida elamutele ajaloolised eritingimused, inventariseerida elamud, koostada projekteerimise lähteülesanded ja renoveerimisprojektid.

Kinnistu detailplaneeringu käigus muudetakse maa sihtotstarvet ja elamud renoveeritakse bürooruumideks Veeteede Ameti struktuurüksustele.

Detailplaneeringu käigus algatasime võimaluse kinnistule uue Laevaliikluse Korraldamise Keskuse ehitamiseks.

Pae tn 16 kinnistule on kavas algatada detailplaneering, et jaotada kinnistu osadeks, eraldades sellest Veeteede Ametile vajaliku Tallinna liitsihi ülemise tuletorni kinnistu. Detailplaneeringu käigus täpsustatakse hoonete otstarve ja vajadus. Alles seejärel saame algatada Veeteede Ametile mittevajaliku riigivara (kinnistu koos elamutega) võõrandamise. Detailplaneeringu algatamiseks algandmete kogumine algas juba 2005.a. Detailplaneeringu menetlemine võib kesta meist mitteolenevatel asjaoludel kuni kaks aastat.

Veeteede Amet on asunud koostama tegevuskava lahendamaks ametile kuuluvate elamute edasist kasutamist või võõrandamist puudutavaid küsimusi.

3. Kulude arvestus (aruande punkt 1.3)

Kirjalike hankelepingute sõlmimine on Veeteede Ametis reguleeritud dokumendiga VA 02 05 "Lepingute menetlemine". Dokumendi täiendamisel arvestatakse kontrollaruandes märgitud ettepanekuid lepingute sõlmimise kohta teenuste ja tööde tellimiseks.

4. Tulude arvestus (aruande punkt 1.4.)

Tuletorni-ja navigatsioonitasude nõuded esitatakse arvega, mille kuupäev on teenuse osutamise (tasu määramise) tekkepõhise arvestuse kuu viimane kuupäev.

See võimaldab tulusid kajastada õiges tekkepõhises perioodis, et oleks võrreldav analüütiline ja finantsraamatupidamise arvestus. See on üldine tava raamatupidamisarvestuses.

Vastavalt Käibemaksuseaduse §-s 37 toodud nõuetele, esitatakse ehk väljastatakse arve 7 kalendripäeva jooksul arvestusperioodi viimasest päevast.

Maksetähtaeg arvele märgitakse arve väljastamise kuupäevast lähtudes.

2005.aastal arvetele ei trükitud täiendavalt seda kuupäeva, mis andiski aluse väita, et Veeteede Amet on esitanud arved valede maksetähtaegadega ja ei ole arvestanud viiviseid.

Täiendavalt kontrollaruandes toodud arvete valimi kontrollimisel ja väljastatud kuupäevade täpsustamisel märgime, et nende hulgas ei olnud arveid, mille kohta saaks väita, et maksetähtaeg on olnud vale. Maksetähtajad olid väljastamise kuupäevade alusel seaduses märgitud päevade piirides

Erinesid firmale Estma OÜ väljastatud arvete maksetähtajad, mis olid sätestatud maksetingimuste lepinguga.

Alates 2006 aastast märgitakse arvele 2 kuupäeva- arvestuskuu lõpu ja arve väljastamise kuupäev, millest algab maksetähtaja arvestus.

Maksetingimuste leping Estma OÜ-ga on lõpetatud 2006.aasta maikuus.

Veeteede Ameti trükiste müügiga tegelevate firmadega on kirjalikud lepingud sõlmitud või uuendatud.

Täname Riigikontrolli ning Majandus-ja Kommunikatsiooniministeeriumi auditirühma koostöö eest asutuse tegevuses esinevatele vajakajäämistele tähelepanu juhtimisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andrus Maide
Peadirektor

Ülle Kallas 620 5510
Ylle.Kallas@vta.ee